
OBRZĘDY WIGILII ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO

PRE 1955

Użyte oznaczenia:

- X* – celebrans
- D* – diakon
- S* – subdiakon
- C* – ceremoniarz
- A* – akolita
- T* – turyfer
- ✠ – krzyż procesyjny
- Z* – zakrystianin
- ♪ ♪ – śpiewający
- ✠ – ministrant Paschału

1 PRZYGOTOWANIE DO OBRZĘDÓW

1.1 ZAKRYSTIA

- Na obrzędy wstępne chrztu:
 - dla X: alba simplex, cingulum, **kapa i stuła fioletowe**, biret
 - olej katechumenów
 - wata
 - sól
 - księgę z modlitwami (*Rytuał Wrocławski*)
- Na czuwanie:
 - dla X: alba simplex, cingulum, **ornat, stuła i manipularz fioletowe**, biret
 - dla D: alba simplex, cingulum, **plikata, stuła i manipularz fioletowe**, biret
 - dla S: alba simplex, cingulum, **plikata i manipularz fioletowe**, biret
 - komże simplex dla ministrantów
- Na Mszę
 - dla X: alba koronka, cingulum, **ornat, stuła i manipularz czerwone**, biret
 - dla D: alba koronka, cingulum, **dałmatyka, stuła i manipularz czerwone**, biret
 - dla S: alba koronka, cingulum, **tunicella i manipularz czerwone**, biret
 - komże koronkowe dla ministrantów

1.2 BAPTISTERIUM

- chrzcielnica umyta, napełniona świeżą wodą, przyozdobiona białym materiałem, zielenią i kwiatami ¹
- biała kapa i stuła
- dodatkowy stojak na Paschał
- księga poświęcenia wody (np. OHS) + stojak
- ręcznik dla księdza do wytarcia rąk
- pusty kociołek na wodę i kropidło
- rytuał lub inną księgę zawierającą obrzędy chrztu
- naczynie z solą (błogosławioną lub do pobłogosławienia)
- naczynia z olejem katechumenów i Krzyżmem do namaszczenia katechumena
- naczynie lub muszlę do udzielania chrztu
- czysty ręcznik do otarcia głowy ochrzczonego
- biała szata oraz świeca chrzcielna dla każdego katechumena (przynoszone przez rodziców chrzestnych)

1.3 KAPLICA BIERZMOWANIA (ŚW. IWO)

- ołtarz nakryty obrusem, na predelli krzyż i 4. lichtarze ze świecami
- siedzenie bez oparcia dla celebransa - na środku suppedaneum, przy ołtarzu;
- rytuał, pontyfikał lub inną księgę z obrzędami bierzmowania;
- krzyżmo w naczyniu z watą;
- tacę z watą lub odpowiednie opaski płócienne do przewiązania w miejscu namaszczenia dla bierzmowanych;
- tacę z chlebem i solą oraz naczynie z wodą i misę do obmycia rąk celebransa;
- gremiał płócienny dla ochrony szat przed zabrudzeniem olejami (może być np. stary humerał)

¹Zgodnie z polskim zwyczajem można obsypać kwiatami posadzkę w baptysterium

1.4 KREDENSJA OŁTARZOWA

- Ewangeliarz
- kielich, ampułki, cyboryum z komunikantami
- akolitki
- świeczka dla C₁ do oświetlania Mszału
- relikwiarze
- wszystkie dzwonki jakie mamy
- 3 poduszki fioletowe
- mszaliki z łacińskim tekstem dla kontrolowania przebiegu liturgii

1.5 OŁTARZ GŁÓWNY

- antependium białe, na nim założony fioletowy materiał, który można łatwo usunąć.
- 12 białych świec na złotych świecznikach
- kwiaty
- odkryty krzyż złoty
- mszał otwarty na prorocत्वach
- obrus rozwinięty
- koronka ołtarzowa zawinięta

1.6 INNE

- w pierwszym rzędzie ławek: klęcznik lub ławka z zarezerwowanym miejscem dla katechumena i rodziców chrzestnych
- mały klęcznik okryty na biało dla katechumena do przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej
- ambonka z tekstami prorocत्व w miejscu, z którego jest normalnie śpiewana lekcja na Mszy
- mały stolik na sól w kruchcie kościoła (może być ten co stoi na nim figura Zmartwychwstałego)

1.7 WPROWADZENIE KATECHUMENA

- kilkanaście minut przed celebracją do kruchty kościoła udają się X², D, S, C₁ i C₂
- następuje wprowadzenie katechumena do kościoła (patrz Obrzędy wstępne chrztu dorosłego)³
- po zakończeniu obrządku wszyscy udają się do zakrystii
- X zmienia fioletową kapę na fioletowy ornat i manipularz, a D ubiera fioletowy manipularz

²W fioletowej kapie jeśli chrzczony jest dorosły

³Zaczynamy na końcu kościoła, potem idziemy do ołtarza NOM, a potem bokiem do chrzcielnicy

2 LITURGIA SŁOWA

- lud i wszyscy ministranci – poza *X* i funkcyjnymi – powinni mieć świece zapalone od początku ⁴
- po przybyciu do prezbiterium wszyscy przyklękamy przy stopniach ołtarza i rozchodzimy się na swoje miejsca:
 - *X* idzie po stopniach do ołtarza, całuje ołtarz i udaje się do mszału
 - *D* i *S* pomagają *X* wejść, a potem stają na swoich stopniach (za księdzem, tak jak podczas introitu)
 - *C1* idzie do mszału (będzie asystował *X* przy czytaniu prorocत्व)
 - *C2* idzie do chóru
 - *A1* i *A2* idą do kredencji (bez akolitek)
 - pierwszy kantor idzie od razu do ambonki i zaczyna śpiewać jak tylko *X* znajdzie się przy ołtarzu
 - reszta idzie do chóru
- *X* czyta po cichu tekst prorocत्व (ewentualnie także kantyku) ⁵ i, po skłonie do krzyża (razem z *D* i *S*), krótką drogą udaje się do sedilli, razem z nim *D* i *S*
- na znak *C1* *X*, *D*, *S* wstają i razem, krótką drogą udają się do Mszału
- *X* śpiewa *Oremus* ze skłonem ⁶, a potem śpiewa orację
- po skończonej oracji czyta po cichu prorocत्व i cykl się zamyka
- *AA* podczas czytania przez *X* lekcji stoją przy kredencji, a kiedy *X* schodzi do sedilli udają się tam razem z nim
- chór siedzi podczas lekcji a stoi podczas oracji
- kantorzy śpiewający
 - jeśli prorocत्व poprzedza traktus to podchodzą do ambonki w trakcie jego trwania
 - jeśli prorocत्व nie poprzedza traktus to podchodzą do ambonki pod koniec poprzedzającego prorocत्व i stoją z poprzednim kantorem, który odchodzi od ambonki po oracji (stoją obok siebie podczas trwania oracji)

3 LITURGIA CHRZCIELNA

3.1 PROCESJA DO BAPTYSTERIUM

- podczas ostatniego prorocत्व:
 - *AA* odpalają akolity od znicza
 - ☩ idzie po krzyż procesyjny
 - ☩ idzie do Paschału ⁷ i go odpala ⁸
- po ostatniej oracji:
 - kantorzy niezłowicznie podejmują śpiew *Sicut Cervus*
 - *X*, *D*, *S* z *C1* schodzą krótką drogą do sedilli, *X* ściąga **fioletowy ornat i manipularz** (pomaga *Z* ⁹) i wkłada **fioletową kapę** (pomaga *C2*)
 - *D* i *S* ściągają **fioletowe manipularze**
 - *C1* bierze birety
 - formuje się procesja (nadzoruje *C3*)

⁴Jeżeli się święci ogień to od poświęcenia ognia

⁵Towarzyszy mu *C1* ze zniczem (gdy jest zbyt ciemno)

⁶Nie ma *Flectamus genua* oraz *Levate*

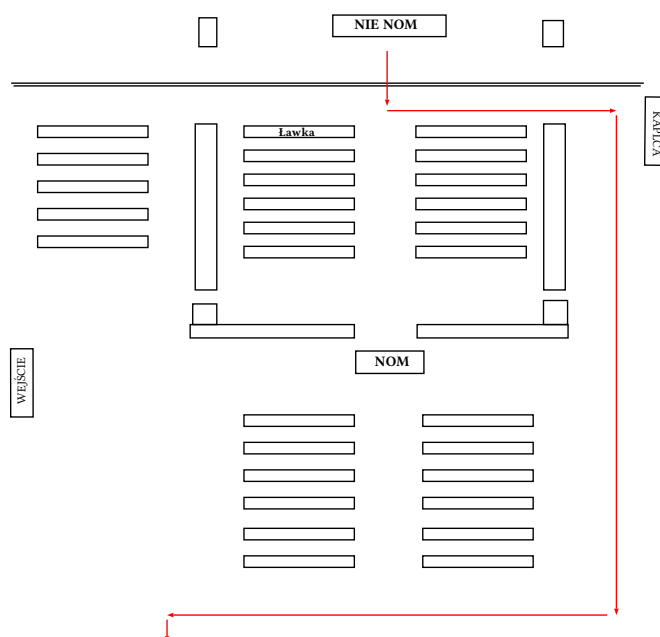
⁷Paschał stoi na stojaku poza prezbiterium

⁸Można to zrobić cieką, woskową świeczką od znicza

⁹Orant zostaje wyniesiony do zakrystii – na Mszy będzie używany ornat **czerwony**

D X S
 C₁ C₂
 ministranci
 kantorzy
 A₁ † A₂
 C₃ †
 ↓

- procesja rusza na znak C₁ (patrz Rys. 1)

Rys. 1. Droga do chrzcielnicy

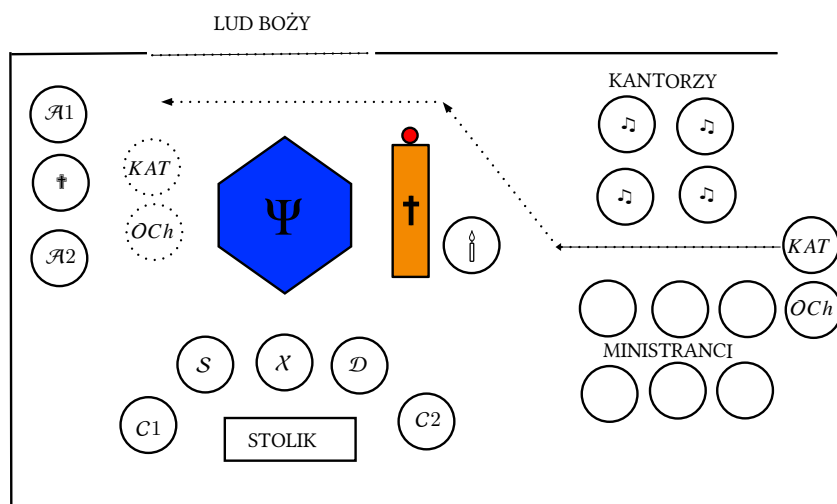
3.2 POŚWIĘCENIE WODY

- po dojściu do kraty:
 - ministranci funkcyjni wchodzą do baptysterium (patrz Rys. 2)
 - chór też wchodzi do baptysterium, ale głębiej (koło drzwi wejściowych)¹⁰ (patrz Rys. 2)
 - X, S, D i C₁ z C₂ stoją przed kratą (jeszcze nie patrz Rys. 2)
- X ściąga biret, podaje D a ten C₁, C₂ odnosi i przynosi księgę z modlitwą. X czyta kantykt *Sicut Cervus* i czeka, aż chór skończy jego śpiewanie. Następnie odczytuje orację (złożone ręce) i po jej skończeniu wchodzi do baptysterium (teraz patrz Rys. 2)
- następuje poświęcenie wody chrzcielnej, D i S podtrzymują brzegi kapy i pomagają X podając odpowiednie rzeczy (oleje, ręcznik ...), które podstawia C₁, A₃ trzyma mikrofon (patrz *Przebieg poświęcenia wody*)

3.3 CHRZEST

- X zmienia **fioletową kapę i stułę** na białą kapę i stułę, D i S pozostają w szatach **fioletowych**
- C₃ wprowadza do baptysterium katechumenów z chrzestnymi (stoją oni za ministrantami i kantorami)
- katechumeni stają po przeciwnej stronie chrzcielnicy od Paschału, obok S
- X rozpoczyna dialog z katechumenami

¹⁰Zostawiając przy tym miejsce dla chóru, który musi stać bliżej chrzcielnicy

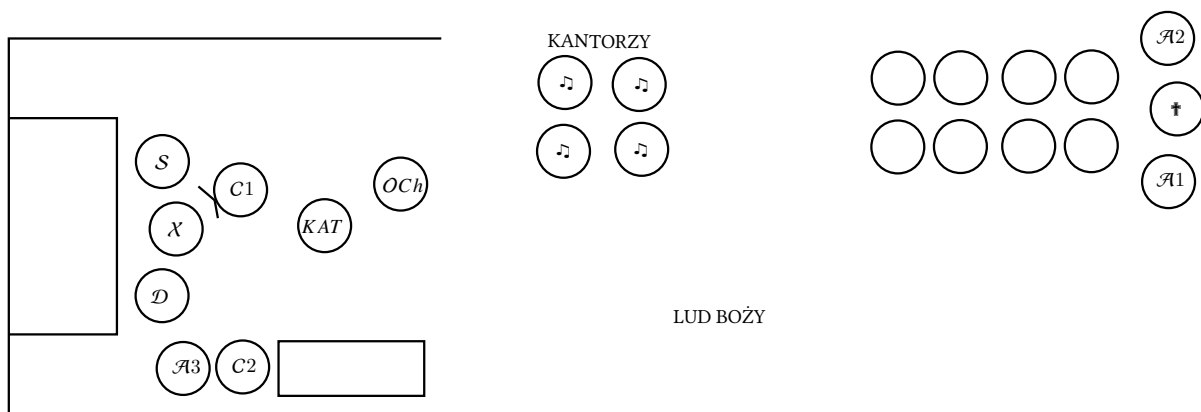

Rys. 2. Ustawienie przy chrzcielnicy, ♪ oznacza kantorów, *KAT* oznacza katechumena

- po odpowiedziach na wszystkie pytania, *X* nad chrzcielnicą trzykrotnie polewa głowę dziecka lub dorosłego, wypowiadając formułę chrzcielną
- *C1* podaje *D* naczynie z Krzyżmem, a *D* podaje *X*. *X* namaszcza ochrzczonych wypowiadając formułę i wyciera kciuk w watę
- następnie wręcza się białą szatę oraz płonącą świecę, wypowiadając przepisane formuły
- następnie *X* wypowiada formułę: *N., vade in pace...*

3.4 BIERZMOWANIE

- kantorzy podejmują śpiew *O stworzycielu Duchu Przyjdź*
- wszyscy (oprócz ♪) wychodzimy procesyjnie z baptysterium i idziemy w stronę kaplicy św. Iwa
- *X*, *D*, *S*, *C1*, *C2* wchodzi do kaplicy a reszta procesji idzie kawalek za kaplicę i staje jak na Rys. 3
- katechumen i ojciec chrzestny idą na końcu procesji (za *X*)
- w kaplicy
 - *X* staje przy faldistorium
 - *D* i *S* stoją po bokach *X* i podtrzymują kapę
 - *C1* bierze księgę z kredencji i podchodzi do *X*
 - *C2* staje przy kredencji
- przyprowadza się kandydata do ołtarza (razem ze świadkiem), którzy klękają przed stopniem ołtarza na środku
- po zakończeniu śpiewu następuje obrzęd bierzmowania (patrz *Bierzmowanie*)

Rys. 3. Ustawienie ministrantów podczas bierzmowania

3.5 PROCESJA DO OŁTARZA GŁÓWNEGO

- po skończonych obrzędach kantorzy niezłocznie podejmują śpiew *Litanii do Wszystkich Świętych* ¹¹
- X sprawnie zmienia białą kapę i stulę na fioletową kapę i stulę ¹²
- w międzyczasie I oraz C3 przechodzą na początek procesji
- procesja idzie tą samą trasą co przyszła do baptysterium
- po przybyciu do ołtarza:
 - I i C3 odstawiają Paschał na swoje miejsce (czyli na stojak niedaleko stojaka na krzyż procesyjny)
 - przy okazji go gasząc
 - AA idą do kredencji
 - I odkłada krzyż na stojak
 - reszta ministrantów idzie do chóru
 - X, D, S przyklękają oraz ściągają swoje wierzchnie szaty ¹³ (odpowiednio kapę i plikaty) w czym pomagają C1, C2 oraz A3A4
 - ZZ zabierają szaty do zakrystii
- X, D, S kładą się krzyżem na stopniach ołtarza, a wraz z nim klękają wszyscy ministranci (C1 z boku D)
- na wezwanie *Propitius esto* wszyscy wstają, formuje się procesja ¹⁴ i wychodzi krótką drogą do zakrystii
- X ubiera czerwony ornat, stulę i manipularz, D ubiera czerwoną dalmatykę, stulę i manipularz, S ubiera czerwoną tunicellę i manipularz, a ministranci ubierają koronkowe komże

3.6 PRZYGOTOWANIE MSZY

- jak ministranci są jeszcze przy chrzcielnicy
 - dać 3 fioletowe poduszki na stopnie ołtarza
 - odstawić pulpit do kaplicy
 - zmienić sedille
- po wyjściu X do zakrystii
 - zapalić 12 świec (to zrobić jako pierwsze bo najdłużej zajmuje)
 - ustawić relikwie
 - postawić tablice ołtarzowe
 - zdjąć fioletową zasłonę z antependium ¹⁵
 - odsłonić koronki
 - przenieść akolitki i krzyż do zakrystii

¹¹Wszystkie wezwania są śpiewane podwójnie

¹²przynosi ją z baptysterium A4

¹³Przy stopniach ołtarza

¹⁴Nikt nie trzyma nic w rękach, a X idzie w samej albie i stule

¹⁵Tylko jeśli ludzie mogą oglądać tą zmianę, jeżeli to zbyt skomplikowane, robic to w trakcie święcenia wody.

4 MSZA ŚWIĘTA

- jeśli *Litania* skończy się wcześniej organista przygrywa melodie
- po przebraniu się udajemy się procesyjnie do Ołtarza ¹⁶ i rozpoczyna się Msza św.
- wyznaczone osoby udają się do chrzcielnicy i do kaplicy św. Iwa i tam sprzątają
- AA na *Gloria* dzwonią dzwonkami; w tym czasie w sygnaturkę uderza T i Z; dzwoni się do skończenia *Gloria* przez X; zapala się także światło elektryczne
- na Ewangelię AA nie biorą ze sobą akolitek

5 DODATEK

5.1 PRZEBIEG POŚWIĘCENIA WODY

1. *Dominus Vobiscum* i Oracja o. (przed wejściem) (złożone ręce)
2. *Dominus Vobiscum* i Oracja 1. (złożone ręce)
3. Prefacja do słów *Sumat unigeniti tui gratiam de Spiritu Sancto*
4. X kreśli znak krzyża ☩ na wodzie
5. Wyciera ręce
6. Kontynuuje modlitwę
7. Na *Sit haec* kładzie rękę na powierzchni wody
8. Wyciera rękę
9. Kreśli znaki krzyża ☩ nad wodą na słowa *Per Deum vivum ...*
10. Wylewa wodę na cztery strony świata po słowach ... *super te ferebatur* 3 1
2 4
11. Kreśli znak krzyża nad wodą na *Benedico te*
12. Po zmianie głosu na *recto tono* na słowa *tu benignus aspira* trzy razy dmucha do wody na kształt krzyża
13. W tym czasie C1 podaje Paschał
14. Na słowa *Descendat in hanc* trzy razy wkłada Paschał do wody i śpiewa ¹⁷
15. X trzy razy dmucha do wody w kształcie litery Ψ i kontynuuje *Totamque ... effectum*
16. Wyciągamy Paschał z wody i kończymy święcenie wody (... *per ignem.*)
17. Po *Amen* nabiera się wody do pokropienia
18. Pokropienie i *Com przyrzekł Bogu ...*
19. Następnie C1 przynosi do chrzcielnicy tackę z olejami świętymi i wręcza X (z pocałunkiem) odpowiednie ampułki. X, wypowiadając słowa przepisane w księdze po kolei:
 - wlewa olej katechumenów
 - wlewa krzyżmo
 - wlewa oba
20. Następnie miesza wodę ręką lub przy pomocy łyżeczki ¹⁸

¹⁶W trakcie śpiewania *Litanii*

¹⁷Wkłada Paschał coraz głębiej

¹⁸W razie potrzeby myje i wyciera ręce; wykorzystuje sól, watę i miększy chleb, które później należy spalić. Wodę z tej ablucji wlewa się do sacrarium.

5.2 OBRZĘDY WSTĘPNE CHRZTU DOROSŁEGO

- Podejście do przedsionka
- Dialog (*jak ci na imię ...*)
- 3 × dmucha w twarz, mówi, dmuch w kształcie ✠, modlitwa
- Modlitwa i ✠ na czole potem ✠ na piersi
- Modlitwa i ✠✠ na uszach, ✠✠ na oczach, ✠✠ na nozdrzach, ✠ na ustach, ✠ na piersi i ✠ na plecach
- Duży ✠ nad całym katechumenem
- Sól w usta i modlitwa
- Katechumen klęka, mówi *Ojcze nasz* i wstaje
- Ojciec chrzestny kreśli ✠ na czole katechumena, potem robi to X
- X kładzie ręce na głowie i czyta modlitwy
- Katechumen klęka, mówi *Ojcze nasz* i wstaje
- Ojciec chrzestny kreśli ✠ na czole katechumena, potem robi to X
- X kładzie ręce na głowie i czyta modlitwy
- Katechumen klęka, mówi *Ojcze nasz* i wstaje
- Ojciec chrzestny kreśli ✠ na czole katechumena, potem robi to X
- X kładzie ręce na głowie i czyta modlitwy
- Katechumen łapie stulę w rękę i wchodzi do kościoła (modlitwa)
- Padnięcie na twarz i pocałunek podłogi
- Znowu łapie stulę i idąc dalej mówią *Wierzę w Boga, Ojcze Nasz*
- Ręka nad głowę i egzorcyzm
- Ślina na palec i dotknięcie uszu i nosa
- Dialog (*jak ci na imię?, odrzekasz się?*)
- Palec w olej katechumenów i ✠ na piersi i ✠ ponad łopatkami
- Wytarcie oleju

5.3 BIERZMOWANIE

1. D i S podtrzymują kapę; księgę trzyma C1, a C2 stoi z boku przy kredencji
2. X zwraca się do kandydatów *Spiritus Sanctus superveniat...Amen.*
3. X żegna się mówiąc *Adjutorium nostrum...*, potem krótki dialog
4. X wyciąga ręce nad kandydatami i mówi *Oremus. Omnipotens sempiterna Deus...*
5. Bierzmowany klęka przed X. Świadek kładzie rękę na prawym ramieniu bierzmowanego.
6. C2 podchodzi do D z Krzyżmem Świętym
7. X kładzie prawą rękę na głowie bierzmowanego i palcem umoczonym w Krzyżmie Świętym robi znak krzyż a na czole, mówiąc *Signo te signo...*
8. X uderza lekko w policzek bierzmowanego, mówiąc *Pax tecum*
9. Bierzmowany wraca na swoje wcześniejsze miejsce i klęczy
10. C2 odbiera Krzyżmo, i podchodzi z watą do wytarcia palców; później wraca do kredencji

11. Gdy X namaści wszystkich kandydatów, śpiewa się antyfonę *Confirma hoc, Deus...*
12. Powtarza się antyfonę, a następnie X zwrócony do ołtarza śpiewa *Ostende nobis, Domine,...*
13. Następnie odwraca się do ludu i mówi *Oremus. Deus, qui Apostolis tuis...*
14. X mówi *Ecce sic benedicetur omnis homo, qui timet Dominum*
15. Na końcu X błogosławi bierzmowanych *Bene ☩ dicat vos Dominus ex Sion...*